

בכורות פרק ו על אלו מומין דף מא

נשחט במדינה שמא הוא זכר תם, אנדרוגינוס שיש בו גם סימני זכר וגם סימני נקבה אינו קרב במזבח שמא הוא נקבה ואינו נשחט במדינה שמא הוא זכר ואין סימן הנקבות נחשב כמום 'חרוץ' משום שאינו במקום עצם אלא במקום בשר, אביי למד זאת מהיקש למום 'שבור' שהוא בעצם וכתוב "או חרוץ או שבור", רבא למד זאת מכך שכתוב מום 'גרב' שהוא שקוע בבשר מוכח ששאר חריצים במקום בשר אינם מומים. ר' ישמעאל אומר שאנדרוגינוס נחשב לבכור בעל מום ונשחט מחוץ למזבח היות וחרוץ במקום בשר נחשב למום שלא למד היקש כאביי וסבר שצריך לכתוב 'גרב' לרבות אם הוא במקום שאינו ניכר, רבא הסתפק האם לשיטת ר' ישמעאל אנדרוגינוס בוודאי זכר בעל מום ולכן לוקה על גיזה ועבודה וצריך לתתו לכהן או שהסתפק האם הוא נקבה או בכור בעל מום. חכמים אומרים שאנדרוגינוס נחשב לבריה בפני עצמה ואינו קדוש ונגזז ונעבד.

כתוב בקרבן עולה מבקר 'זכר' ובקרבן עולה מצאן 'זכר' ולמדו בברייתא למעט טומטום ואנדרוגינוס, לשיטת ת"ק שאנדרוגינוס הוא ספק לא צריך פסוק למעטו שהרי אין ספק כלפי שמיא, לשיטת ר"י לפי הצד שהוא זכר בעל מום ייתכן שהברייתא כשיטתו ולכן נצרך פסוק נוסף, לשיטת חכמים שאנדרוגינוס בריה בפני עצמה לכאורה לא צריך פסוק נוסף והוא ממועט מהפעם הראשונה שכתוב 'זכר' כשם שבבכור הוא ממועט מפעם אחת שכתוב 'זכר' אך ייתכן שגם לשיטת חכמים לא ממעטים אנדרוגינוס מהמילה 'זכר' לבדה וגם בבכור מיעטו רק מכך שכתוב פעמיים 'זכר'.

זנב עגל קצר שאינו מגיע לערקוב שהוא החיבור בין הירך לשוק הרי זה מום שבתחילת גידולם צריך הזנב להגיע לערקוב ולאחר מכן הולך ומתארך. על כל המומים שהוזכרו עד כאן במשניות גם אלו שהוזכרו בשם תנא יחידי שוחטים את הבכור במדינה מחוץ למזבח ואם היו בבהמות קדשים פודים אותם.

ישנם מומים נוספים שאמנם פוסלים בכור שאין שוחטים אותו במקדש אבל אינם מומים גמורים ואינם מתירים לשוחטו במדינה כחולין. חוורור ומים שהם מומים בעין שאם אינם קבועים ייתכן שיירפאו. חניכיים אחוריות שנפגמו בלי להיעקר. גרב שהוא שחין לח בחוץ ובפנים ואינו מום גמור, מה שכתוב בתורה 'גרב' כמום גמור הכוונה לשחין יבש מבפנים ומבחוץ, ומה שכתוב בקללות 'בגרב ובחרס' הכוונה גרב שהוא יבש מבפנים ולח מבחוץ ו'חרס' שהוא יבש מבפנים ומבחוץ ששניהם אינם מתרפאים. יבלת בחלק הלבן שבעין שאין בה לא עצם ולא שיער. חזזית היא שחין שיש לו רפואה אבל 'חזזית מצרים' היא 'ילפת' המוזכרת בפסוק כמום גמור. זקן למרות שכך דרך העולם, חולה למרות שיכול לחזור ולהבריא, מזוהם שריחו רע ומאוס למרות שאין כוחו נחלש התמעטו מהמילים 'מן' בפסוק "מן הצאן קרבנו מן הכשבים או מן העזים". רובע ונרבע או שהמית אדם על פי עד אחד או הבעלים אינו נסקל ופסול לקרבן, וכן נעבד ומוקצה לעבודה זרה התמעטו לקרבן מהמילים 'מן' ומהאות ו' בפסוק "מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן".

טומטום שסימני זכרותו ונקבותו מכוסים אינו קרב במזבח שמא הוא נקבה ואינו